

Kruszewski, Tomasz

"Dzieje więziennictwa w Płocku w latach 1803-1991", Andrzej Gretkowski, Paweł Krydziński, Płock 2012 : [recenzja]

Notatki Płockie 57/4(233), 49

2012

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

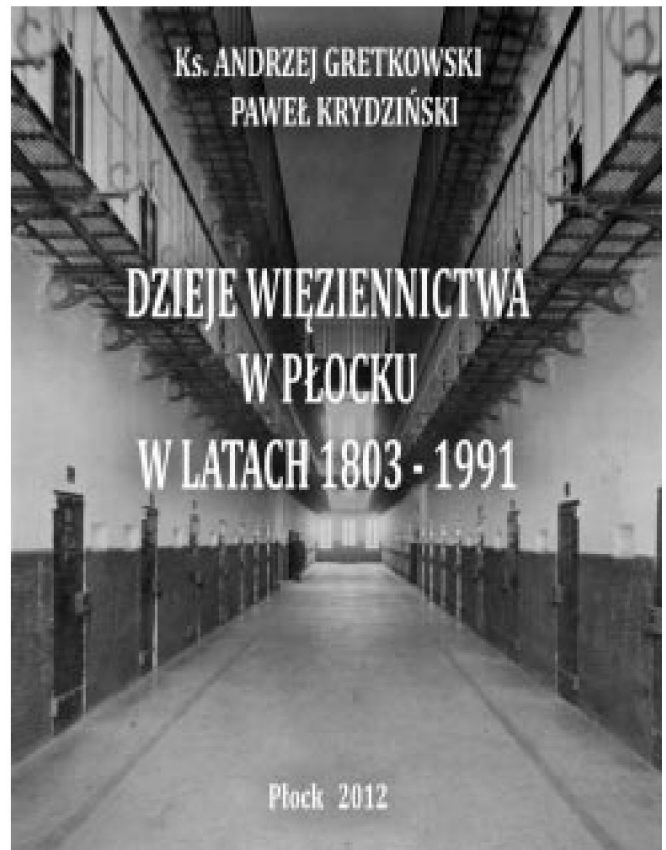
Ks. Andrzej Gretkowski, Paweł Krydziński, *Dzieje więziennictwa w Płocku w latach 1803–1991*, Wydawnictwo Naukowe Novum, Płock 2012, ss. 296.

Ostatnie lata przyniosły szereg prac stanowiących monograficzne ujęcie wybranego aspektu spuścizny kulturalnej i kulturowej Płocka. Należą do nich między innymi *Dzieje Płocka* pod redakcją Mariana Kallasa i Mirosława Krajewskiego (2000–2006), czy *Dwa wieki prasy płockiej* autorstwa Wiesława Adama Końskiego (2012). W nurt ten wpisuje się także w pełni monografia ks. prof. Andrzeja Gretkowskiego i dr. Pawła Krydzińskiego.

Nie jest to pierwsza książka podejmująca tytułową problematykę - wcześniej ukazało się ważne studium ks. prof. Michała Mariana Grzybowskiego pt. *Z dziejów więziennictwa płockiego* (1991), mające jednak charakter pewnego wprowadzenia w zagadnienie, naświetlającego jedynie wybrane, zajmujące uczonego obszary. Natomiast zasadniczym celem, jaki postawili przed sobą autorzy omawianej pracy, to próba całościowego przedstawienia historii Zakładu Karnego w Płocku od momentu jego powstania po czasy niemal najnowsze. Z próby tej badacze wyszli bez wątpienia zwycięsko.

Kompozycja książki została podporządkowana zaproponowanej przez historyków periodyzacji dziejów płockiego systemu penitencjarnego, obejmującej dzieje do roku 1918 (rozdział I), okres międzywojenny (omówiony w rozdziale II), czasy II wojny światowej oraz okres powojenny (część III i IV książki). Jako że jest to ujęcie monograficzne, badaczy zajmuje całokształt funkcjonowania systemu więziennictwa: rozwój i przemiany infrastruktury, personel, kategorie więźniów, ich warunki bytowe, jak też stan zdrowia oraz bunt, ucieczki i amnestie, przemiany regulaminu więziennego, środki oddziaływania penitencjarnego, więzienie jako miejsce represji politycznych, formy resocjalizacji i pomocy duszpasterskiej, działalność kulturalno-oświatowa i problematyka nauczania ogólnego i zawodowego osadzonych. Każde z tych zagadnień – oczywiście z uwzględnieniem specyfiki momentu historycznego – zostało scharakteryzowane w sposób tak pełny, jak na to pozwalały źródła, w odniesieniu do każdego z wyodrębnionych okresów dziejów Zakładu Karnego w Płocku.

Omówienie wskazanej problematyki nie byłoby możliwe bez przeprowadzenia drobiazgowej kwerendy w szeregu archiwów państwowych i zakładowych, m.in. Archiwum Państwowym w Płocku, Archiwum Diecezjalnym w Płocku, Archi-

wum Zakładu Karnego w Płocku, Archiwum Przedsiębiorstwa Obróbki Metali w Płocku, Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie i Łodzi, Archiwum Głównym Akt Dawnych, Archiwum Akt Nowych, Muzeum Mazowieckim w Płocku i Muzeum Narodowym w Warszawie. Licznych cennych informacji dostarczyła także lektura wielu lokalnych i regionalnych periodyków (zwłaszcza przedwojennych, takich jak np. „Dziennik Płocki”, „Głos Mazowiecki”, „Głos Płocki”, „Głos Ziemi Płockiej”, „Kurier Płocki”).

Pokłosiem tego, chciałoby się rzec: benedyktyńskiego, wysiłku uczonych stała się więc książka bezsprzecznie ważna, będąca klasycznym przykładem opracowania wypełniającego zauważalną lukę w wiedzy o przeszłości miasta, zbierająca całość dostępnych informacji na temat wyznaczony sobie przez autorów. Napisana z niekłamną pasją poznawczą może stać się lekturą nie tylko zajmującą historyków, czy pedagogów specjalizujących się w problematyce resocjalizacyjnej, ale też każdego, kogo interesują nie tylko wydeptane gościńce historii, ale też niezbadane dotąd „zakamarki” przeszłości.

Tomasz Kruszewski